

ЄС: хронологія творення

Лекція 2.

О.О. Павленко, д.пед.н., проф.

Європейський Союз (ЄС) —
міжнародне політико-економічне
об'єднання європейських держав.

Це 28 країн – членів,
502 млн. європейських громадян,
23 офіційних мови.

ЄС: хронологія творення

1946 — Процес формування Європейського Союзу розпочався у вирі подій після Другої світової війни з метою встановлення миру поміж державами Європи, забезпечення безпеки й процвітання повоєнної Європи. Сьогодні, більш ніж півстоліття потому, ця робота триває. Долучитися до неї може кожен європейський громадянин.

9 травня 1950 - початок європейської інтеграції

Міністр закордонних справ Франції
Міністр закордонних справ Франції
Робер Шуман Міністр закордонних
справ Франції Робер Шуман представив
свою пропозицію щодо об'єднання
Європи, відомої як план Шумана
Міністр закордонних справ Франції
Робер Шуман представив свою
пропозицію щодо об'єднання Європи,
відомої як план Шумана, що в кінцевому

ЄС: хронологія творення (2)

1950 — **Декларація Шумана** призвела до укладення у квітні 1951 р. Паризького договору, який заклав підвалини для створення **Європейського Співтовариства Вугілля і Сталі**. До нього увійшли шість країн: Бельгія, Франція, Італія, Люксембург, Нідерланди та Федеративна Республіка Німеччина. Співтовариство об'єднало їх на правах рівних партнерів, які співпрацюють у спільних інституціях.

ЄС: хронологія творення (3)

1957 — Ті ж самі шість країн — Бельгія, Франція, Італія, Люксембург, Нідерланди та Федеративна Республіка Німеччина — підписали **Римську угоду**, яка проголосила утворення Європейського Економічного Співтовариства (ЄЕС) та Європейського Співтовариства з Атомної Енергії (ЄСАЕ, або Євратом). Було створено **Спільний Ринок**, в межах якого забезпечувався вільний рух товарів, послуг, капіталів і робочої сили.

ЄС: хронологія творення (4)

1960 — Утворено **Європейську Асоціацію Вільної Торгівлі (ЄАВТ)**, до складу якої увійшли західноєвропейські держави, що не належали до ЄЕС.

ЄС: хронологія творення (5)

1968 — Утворено **Митний Союз**, з появою якого були скасовані всі імпорتنі мита між шістьма державами-членами ЄЕС.

ЄС: хронологія творення (6)

1979 — За системою прямих виборів відбулися перші вибори до Європейського Парламенту.

Того ж року було **створено Європейську валютну систему (ЄВС)** .

ЄС: хронологія творення (7)

1986 — 1 січня Іспанія та Португалія приєднуються Європейського економічного співтовариства, внаслідок чого кількість його членів збільшується до дванадцяти.

1987 — 15 червня Розпочинається реалізація програми «Еразмус», ухваленої для того, щоб допомогти молодим європейцям навчатися за кордоном в інших європейських країнах.

ЄС: хронологія творення (8)

1989 — 9 листопада Зруйнування Берлінської стіни;

1990 — 9 червня Підписано Шенгенський договір, що скасовує митний контроль на кордонах між державами-учасницями Європейського економічного співтовариства.

3 жовтня Відбувається возз'єднання Німеччини.

ЄС: хронологія творення (9)

1991 — 9-10 грудня Відбувається нарада Європейської Ради у Маастрихті, яка ухвалює договір про Європейський Союз. Він закладає підвалини спільної зовнішньої та без пекової політики, тісної взаємодії у галузі правосуддя і внутрішніх справ, створення економічного і монетарного союзу, у тому числі спільної валюти. Міжурядова співпраця у цих галузях створює Європейське співтовариство.

ЄС: хронологія творення (10)

1992 — 7 лютого У Маастрихті
підписується договір про Європейський
Союз, що набуває чинності 1 жовтня
1993р.

Формальне створення Європейського Союзу

1 листопада 1993 року

ЄС: хронологія творення (11)

1994 — 24-25 червня На нараді Європейської Ради у Корфу ЄС укладає угоди про приєднання до свого складу Австрії, Фінляндії, Норвегії та Швеції.

ЄС: хронологія творення (12)

1995 — 1 січня Австрія, Фінляндія, Норвегії та Швеція приєднуються до країн ЄС, внаслідок чого кількість його членів становить 15. Норвегія відмовляється від приєднання за результатами референдуму, на якому проти проголосувала більшість її населення.

ЄС: хронологія творення (13)

1999 — 1 січня Початок третього етапу ЄВС: валюти 11 країн ЄС замінюються на євро. Спільна валюта випускається на валютні ринки. Починаючи з цього моменту, Європейський центральний банк (ЄЦБ) несе відповідальність за монетарну політику ЄС, що встановлюється і реалізується в євро.

ЄС: хронологія творення (14)

1999 — 10-11 грудня

Нарада Європейської Ради у Гельсінкі, присвячена переважно розширенню ЄС, офіційно визнає Туреччину кандидатом на вступ до ЄС та ухвалює рішення активізувати переговори з іншими 12 країнами-кандидатами.

ЄС: хронологія творення (15)

26 лютого 2001 — року був підписаний Ніццький договір, який вніс зміни в механізми інституційного розвитку ЄС з огляду на його майбутнє розширення. Зокрема, квоти представництва в інституціях ЄС були перерозподілені з урахуванням потенційної участі у них нових членів.

ЄС: хронологія творення (16)

2002 — 1 січня У країнах європейської економічної зони надходять в обіг банкноти та монети євро.

31 травня Усі 15 держав ЄС одночасно ратифікують Кіотський протокол – всесвітню угоду про зниження викидів у атмосферу.

ЄС: хронологія творення (17)

2003 — 16 квітня В Афінах ЄС підписує угоди про приєднання з Кіпром, Чеською Республікою, Угорщиною, Естонією, Латвією, Литвою, Мальтою, Польщею, Словаччиною та Словенією.

ЄС: хронологія творення (18)

17-18 червня 2004 — року на Самміті ЄС у Брюсселі було схвалено текст Конституції Європейського Союзу.

ЄС: хронологія творення (19)

29 жовтня 2004 — року Угоду про Конституцію Європейського Союзу було підписано главами держав та урядів 25 країн-членів ЄС у Римі. Конституція ЄС складається з чотирьох розділів, у яких відображено головні цілі, завдання та функції ЄС, організаційна структура та процедура прийняття рішень, права і обов'язки всіх європейських органів управління, а також напрямки діяльності організації.

ЄС: хронологія творення (20)

29 травня і 1 червня 2005 року населення Франції та Нідерландів голосує проти Конституційного договору. Негативні рішення референдумів спричинили паузу для розмірковувань про майбутнє Євросоюзу.

ЄС: хронологія творення (21)

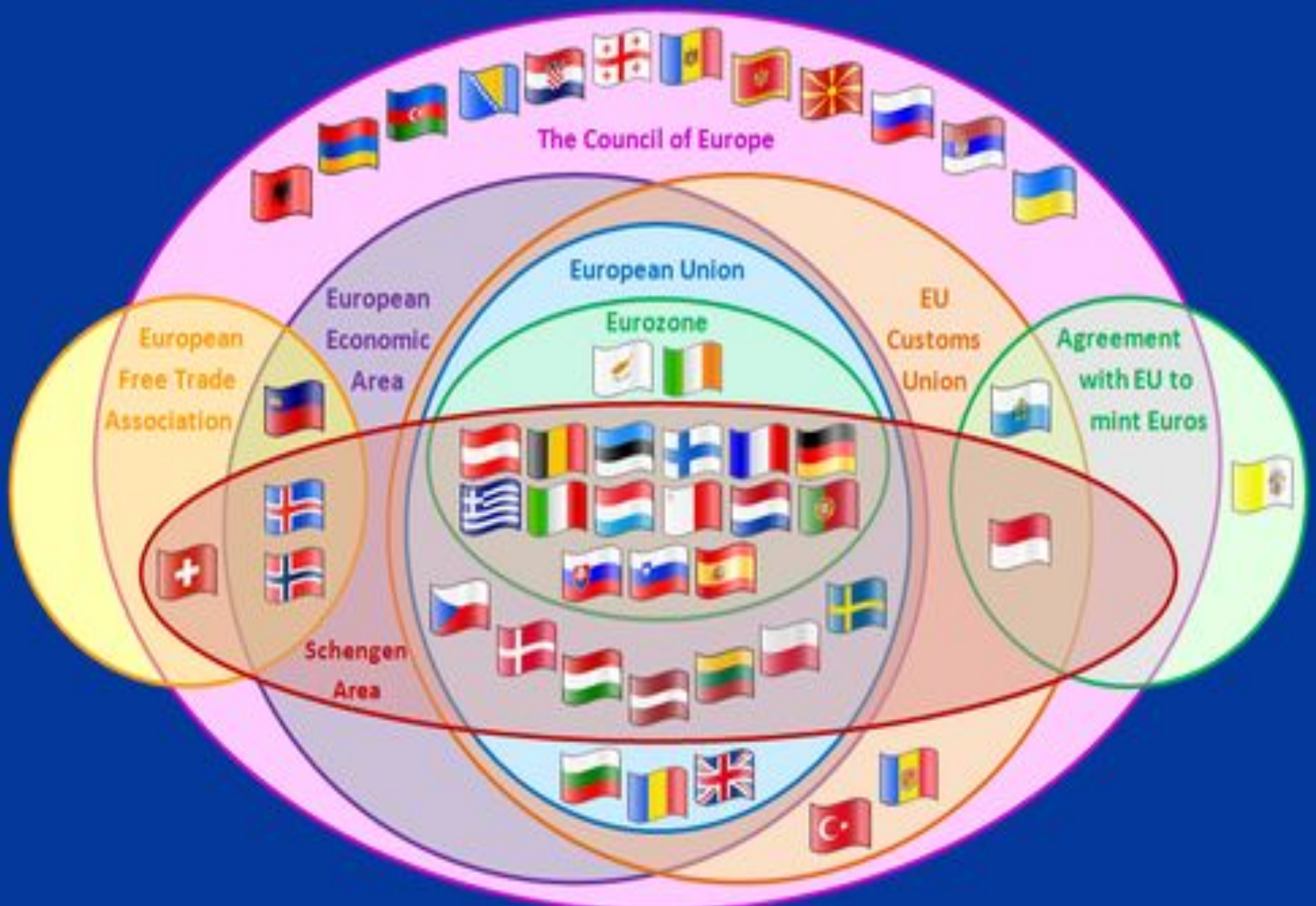
2007 — 1 січня До Європейського Союзу приєднуються Румунія та Болгарія, внаслідок чого кількість членів ЄС становить 27 країн Європи.

ЄС: хронологія творення (22)

У 2012 році — Європейський Союз отримав Нобелівську премію миру «За внесок впродовж більше шести десятиліть у просування миру і примирення, демократії та прав людини у Європі».

ЄС: хронологія творення (23)

На 1 березня 2015 р. євро перебуває в обігу на території 19 держав з 28 країн-членів ЄС (Австрії, Бельгії, Греції, Естонії, Ірландії, Іспанії, Італії, Латвії, Литві, Люксембурзі, Мальті, Нідерландах, Німеччині, Португалії, Словаччині, Словенії, Фінляндії, Франції, Чехії)

- Albania
- Armenia
- Azerbaijan
- Belarus
- Bosnia and Herzegovina
- Bulgaria
- Croatia
- Cyprus
- Georgia
- France
- Germany
- Greece
- Hungary
- Iceland
- Ireland
- Italy
- Latvia
- Lithuania
- Malta
- Netherlands
- Poland
- Portugal
- Romania
- Slovakia
- Slovenia
- Spain
- Sweden
- Switzerland
- Turkey
- Ukraine
- United Kingdom

- Andorra
- Austria
- Belgium
- Denmark
- Finland
- France
- Germany
- Greece
- Ireland
- Italy
- Latvia
- Lithuania
- Malta
- Netherlands
- Poland
- Portugal
- Romania
- Slovakia
- Slovenia
- Spain
- Sweden
- Switzerland
- Turkey
- Ukraine
- United Kingdom

- Andorra
- San Marino

- Albania
- Armenia
- Azerbaijan
- Bosnia and Herzegovina
- Bulgaria
- Croatia
- Cyprus
- France
- Germany
- Greece
- Hungary
- Iceland
- Ireland
- Italy
- Latvia
- Lithuania
- Malta
- Netherlands
- Poland
- Portugal
- Romania
- Slovakia
- Slovenia
- Spain
- Sweden
- Switzerland
- Turkey
- Ukraine
- United Kingdom

2. Процес розширення ЄС

Подальше розширення ЄС: Південно-східні кандидати плюс Ісландія

Передумови

- Членство у Раді Європи
- Копенгагенські критерії
- Угода про стабільність та асоціацію (SAA)

Копенгагенські критерії для приєднання до ЄС (1993)

- **Стабільність інституцій**

Це гарантує демократію, верховенство закону, права людини, схильне ставлення та захист меншин;

- **Функціонування ринкової економіки**

Здатність протистояти тиску конкуренції і ринковим силам всередині Союзу;

- **Здатність взяти на себе зобов'язання членства („*Acquis communautaire*“)**

Дотримання політичних, економічних та військових цілей Союзу.

Статус вступу до ЄС:

- Албанія: SAA
- Боснія і Герцеговина: SAA
- **Хорватія: (останній прийнятий член) вступ у 2013**
- **Македонія: кандидат**, перемовини ще не було розпочато
- **Чорногорія: кандидат**; перемовини ще не було розпочато
- **Сербія: кандидат**; перемовини ще не було розпочато
- [Косово]: перспективи членства
- **Ісландія: кандидат**; перемовини тривають
- Турція: „вічний кандидат“

З Україною підписано Угоду про асоційоване членство (EU-Ukraine Association Agenda)

1984 р. — Марроко (як колонія Франції) подавала на членство в ЄС, але їй відмовили

Після Хорватії (липень 2013) до 2020 р. більше не буде жодного розширення.

[SAA: Stability and Association Agreement]

Етапи розширення ЄС::

Країна	Дата подання заявки	Дата вступу		
 Австрія	1989	1995	 Норвегія	1961, 1967 [7]
 Болгарія	1995	2007	 Польща	1994 2004
 Велика Британія	1961, 1967	1973	 Португалія	1977 1986
 Греція	1975	1981	 Румунія	1995 2007
 Гренландія ^[1]	1961, 1967	1973	 Словаччина	1995 2004
 Данія	1961, 1967	1973	 Словенія	1996 2004
 Естонія	1995	2004	 Туреччина	1987 ^[8] , 2005 невідомо
 Кіпр ^[2]	1990	2004	 Угорщина	1994 2004
 Ірландія	1961, 1967	1973	 Фінляндія	1992 1995
 Іспанія	1977	1986	 Хорватія	2005 2013
 Латвія	1995	2004	 Чехія	1995 2004
 Литва	1995	2004	 Швейцарія ^[9]	1992 -
 Македонія	2005	невідомо	 Швеція	1991 1995
 Мальта	1990 ^[3] 1995 ^[4]	2004		
 Марокко ^[5]	1987	-		
 НДР ^[6]	-	1990		

Інституції Європейського Союзу

Європейський Парламент представляє всіх громадян ЄС.

Парламентські вибори відбуваються раз на п'ять років, і кожен громадянин ЄС, який зареєстрований як виборець, має право обирати.

Парламент виконує *три головні функції*:

- 1.) разом з Радою здійснює законодавчу функцію і, як орган, обраний прямим голосуванням, виступає гарантом демократичної законності європейських законів;
- 2.) здійснює демократичний нагляд за діяльністю інституцій ЄС, зокрема Комісії. Парламент уповно-важений схвалювати чи відхиляти кандидатури комісарів і має право не схвалювати діяльність Комісії в цілому;
- 3.) разом з Радою він здійснює контроль за втіленням бюджету ЄС і таким чином впливає на витрати ЄС, він затверджує чи відхиляє бюджет в цілому.

Рада Європейського Союзу – основний законодавчий орган ЄС. Вона об'єднує голів держав та урядів усіх країн – членів ЄС та Голову Європейської Комісії.

Члени Європейської Ради зустрічаються чотири рази на рік. У функції Ради входить схвалення загальної політики ЄС та оцінка результатів його діяльності. Європейська Рада надає Союзу необхідний імпульс для розвитку і визначає його загальні політичні орієнтири.

Загалом існує дев'ять конфігурацій Рад:

- Рада із загальних питань та зовнішніх відносин;
- Рада з питань економіки та фінансів;
- Рада з питань судочинства та внутрішніх справ;
- Рада з питань зайнятості, соціальної політики, охорони здоров'я та захисту споживачів;
- Рада з питань конкуренції (внутрішній ринок, промисловість та дослідження);
- Рада з питань транспорту, телекомунікацій та енергетики;
- Рада з питань сільського господарства та рибальства;
- Рада з питань довкілля; Рада з питань освіти, молоді та

Європейська Комісія — політично незалежний інститут, який представляє та сприяє просуванню інтересів ЄС в цілому. Комісія — рушійна сила всієї інституційної системи ЄС: вона пропонує нові законопроекти, виступає ініціатором політичних та програмних дій та несе відповідальність за втілення рішень Парламенту та Ради.

Комісія розглядається як виконавчий орган Співтовариства. Обсяг її повноважень значно перевищує повноваження будь-якого іншого органу Співтовариства.

Суд ЄС та його допоміжний орган, Суд першої інстанції, втілюють у собі судову гілку влади Співтовариства. Найважливішою функцією Суду Європейських Співтовариств є те, що він має діяти як об'єднана сила в застосуванні й тлумаченні права Співтовариства.

Суд Аудиторів (чи Рахункова Палата) перевіряє фінансування діяльності Союзу. Він надає Європейському Парламенту і Раді декларацію, яка підтверджує правильність ведення рахунків, а також законність і правильність фінансових операцій, які лежать в їх основі.

П'ять інших органів ЄС, які доповнюють систему.

Європейський Центральний Банк відповідає за європейську монетарну політику.

Європейський Інвестиційний Банк фінансує проекти ЄС.

Європейський Омбудсмен захищає громадян і організації ЄС від порушень в адмініструванні.

Комітет з економічних і соціальних питань представляє громадянське суспільство і обидві сторони виробництва.

Комітет регіонів представляє регіональні та місцеві органи влади.

3. ЄС та його сусіди

Рада Європи:

Європейський Союз

47 держав,
800 млн. європейців

28 держав,
502 млн.
громадяни ЄС

ПЄС (політика
європейського
сусідства:
Білорусь, Україна,
Молдова, країни
кавказького регіону,
тощо)

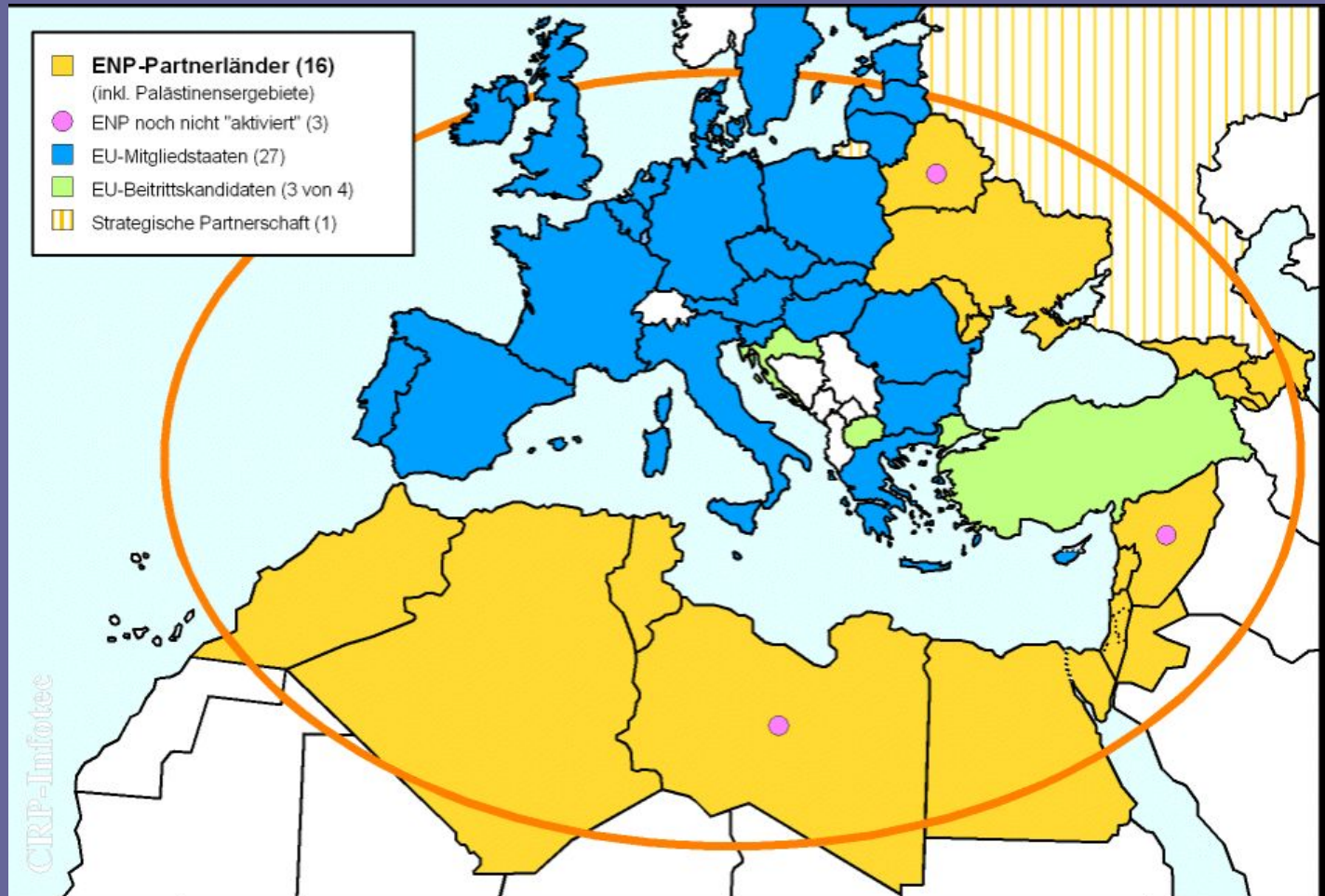

Політики

- Європейська політика сусідства (ENP)
- Східне партнерство (EaP)
- Двосторонні відносини ЄС – РФ
- Регіональні стратегії (Baltic Sea Cooperation; Дунайська стратегія)

Європейська політика сусідства (ENP)

Нові лінії фінансування 12 біліонів євро на 2011-2013.

Основні цілі ENP

- Демократизація
- Верховенство права, права громадян
- Економічний розвиток
- Розвиток громадянського суспільства
- Безпека кордонів

Загалом:

- Громадянська освіта з погляду на відповідні компетенції, знання, навички та цінності
- Право на участь, відповідальність, обґрунтоване та критичне громадянство

Східне партнерство (ЕaP)

Ініційоване Польщею 2008, розбудовано 2009

Члени: ЄС; країни Кавказу (Вірменія, Азербайджан, Грузія); Білорусь; Україна; Молдова

Цілі:

- політичні відносини,
- права людини, верховенство права,
- економічний розвиток (вільний ринок, сталий розвиток),
- ефективне управління, боротьба проти корупції

Проблеми: Білорусь (права людини, демократія); Російські інтереси (сфери впливу, нафта, газ)

Європейські „Макро Регіони“

- Район, що складається з декількох адміністративних районів, але з низкою спільних тем, проблем або концепції розвитку
- Активізація співпраці і координації між існуючими установами в різних областях діяльності
- Встановлені Європейські макрорегіони :
 - Балтійське море (з 2009)
 - Дунай (з 2011)
- Інші регіональні підходи:
 - Середземноморський союз
 - Регіон Альпи-Адрія
 - Антлантика

ДУНАЙ

Новий макрорегіон „Дунай“

Die Donaustrategie der EU - Geltungsbereich

Загальна інформація

- Дунай – „Від Чорного лісу до Чорного моря“
- 2800 км довжиною (2-а за довжиною річка Європи)
- Рейн – річка розбудови ЄС
- Дунай – річка розширення ЄС
- 115 млн. людей мешкають в регіоні
- Збільшення обсягів торгівлі, туризму, економічного і культурного обміну
- Інфраструктура терміново потребує поліпшення

Дунайська стратегія (з липня 2011)

- Офіційна стратегія Європейської Комісії
-
- Для більш тісної співпраці держав, що межують з річкою Дунай
- Встановлює райони Дунаю в якості нового «європейського макрорегіону»
- Орієнтований на 4 зони діяльності на 4 фокус-теми

Дунайська стратегія: План

Схвалений Радою Європейського союзу та Європейським парламентом у 2010 році

- Баден-Вюрттемберг був одним з головних ініціаторів і взяв на себе провідну роль (Слоган: «Від Чорного лісу до Чорного моря»)
- Цілі :
 - зміцнення співпраці у сферах економіки, науки, культури, освіти;
 - розробка програм підтримки для стабілізації демократії.
- Робота з 10 придунайськими державами плюс Боснія і Герцеговина, Чорногорія, Словенія, Чехія
- Дунайська стратегія як зв'язок між процесом приєднання на заході Балкан і Європейської політики сусідства та Східного партнерства на Сході (Молдова й Україна)

Формальні умови

- Немає нових інститутів - немає нових законів
- Немає «свіжих грошей», тобто ніяких додаткових коштів ЄС, але ...
- ... кілька великих ЄС-програм пропонують фінансування заходів:
 - Європейський фонд регіонального розвитку
 - Фонд згуртування
 - Європейський соціальний фонд
- З існуючих програм ЄС 100 млрд € призначені виключно для Дунайської стратегії (до 2013)
- Прем'єр-фокус фінансування: макро-регіональна співпраця, зміцнення економічного потенціалу в регіоні

Дунайська стратегія: чотири напрямки (2007-2013)

- Поліпшення інфраструктури
- Охорона навколишнього середовища
- Створення багатства
- Ефективне управління

Чотири головні елементи стратегії детальніше (2007-2013):

- Покращення сполучень у Дунайському регіоні
(поліпшення мобільності, заохочення розвитку гармонійної енергетики та розвиток культури і туризму)
- Захист довкілля Дунайського регіону
(покращення якості води, зменшення екологічних ризиків та збереження біорозмаїття)
- Будівання добробуту в Дунайському регіоні (розвиток дослідницьких потужностей, освіти, інформаційних технологій, підтримка конкурентоздатності підприємств та інвестування в знання і навички людей)
- Зміцнення Дунайського регіону
(посилення інституційних спроможностей і покращення співпраці для боротьби проти організованої злочинності)

11 напрямків...

1. Підвищення мобільності та інфраструктури (SL+RS)
2. Сприяння використанню стійкої енергетики (HU+CZ)
3. Підтримка культури і туризму (RO+BG)
4. Поліпшення якості води (HU+SK)
5. Урядовий ризик-менеджмент (HU+RO)
6. Sustainment біологічного різноманіття та охорони земель (Baу+HR)
7. Розробка досліджень, освіти, інформації та комунікаційних технологій (SK+RS)
8. Підтримка конкурентоздатності приватного сектора економіки (BW+HR)
9. Інвестування в чоловічу/жіночу владу та кваліфікацію (A+MD)
10. Поліпшення інституційного потенціалу та співпраці (A/Vienna+SL)
11. Співпраця в цілях підтримки безпеки і боротьби з організованою злочинністю (D+BG)

11 напрямків...

За діяльність в конкретних пріоритетних сферах відповідальні такі країни (слайд I):

1. Покращення мобільності та інфраструктури (Австрія + Румунія (*внутрішній водний транспорт*), Словенія та Сербія (*залізничний, дорожній та повітряний транспорт*)).
2. Стимулювання більш стабільної та більш екологічної енергетики (Угорщина + Чехія).
3. Розвиток культури та туризму, міжлюдських контактів (Болгарія + Румунія).
4. Відновлення та підтримка якості води (Угорщина + Словаччина).
5. Управління довкільневими ризиками (Угорщина + Румунія) .

11 напрямків...

За діяльність в конкретних пріоритетних сферах відповідальні такі країни (слайд II):

6. Збереження біорозмаїття, ландшафтів та якості повітря і ґрунту (Німеччина:Баварія + Хорватія)
7. Розвиток дослідницької діяльності, освіти та інформаційно-комунікативних технологій (Словаччина + Сербія)
8. Підтримка конкурентоздатності приватного сектора економіки (Німеччина:Баден-Вюртенберг + Хорватія)
9. Інвестування в людей та їхні знання і навички (Австрія + Молдова)
10. Поліпшення інституційних спроможностей та співпраці (Австрія + Словенія)
11. Співпраця заради безпеки та боротьби з організованою злочинністю (Німеччина + Болгарія)

Участь України в Дунайській стратегії

- Чотири регіони стали частиною Дунайської стратегії: Івано-Франківськ, Чернівці, Закарпаття та Одеса: 8,5 % території України та 6 % населення
- Центральний уряд не особливо зацікавлений в стратегії, а регіональні влади є досить слабкими
- Результат: участь України слабка

Участь України в Дунайській стратегії

- Україна бачить свій головний інтерес в Дунайській стратегії у проектах інфраструктури, особливо в покращенні судноплавства великих кораблів на Дунаї.
- Крім того, економічний розвиток, охорона навколишнього середовища, безпека, енергетика і туризм – це задекларовані цілі української участі.
- Український уряд сподівається на фінансову допомогу бюджету для досягнення власних цілей.
- Українські неурядові організації були дуже активні в підготовці національного плану дій щодо участі України в Дунайській стратегії, проте не існує інституційних та правових механізмів для їх участі.
- АЛЕ...

Докладніша інформація:

[http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/
danube/index_en.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm)

Дякую за увагу!

4. Україна та ЄС

